

Hur får oberoende forskningsunderlag genomslag i politiken?

Lars Calmfors

ESO

4/10-2017

Egna erfarenheter

- SNS Konjunkturråd 1982 och 1986-1988
- Ekonomiska rådet i Finansdepartementet 1993-2001
- EMU-utredningen 1995-96
- IFAU 1997-2004
- Finanspolitiska rådet 2007-2011
- Arbetsmarknadsekonomiska rådet 2015-???

Frågor

- Behovet av intermediärer mellan forskning och politik
- Intern eller extern produktion av forskningsunderlag för politiken
- Positiv eller normativ analys
- Förhållandet till media
- Politikens förmåga att ta till sig forskningsunderlag
- Antalet analys- och utvärderingsinstitutioner
- Tidsperspektiv

Behovet av intermediärer mellan forskning och politik

- Tillräckligt forskningsunderlag når inte politiken utan institutioner som är specialiserade på förmedling av forskningsunderlag
- Akademisk meritering är allt mer inriktad på rent vetenskaplig publicering
- Alltför riskabelt att enbart förlita sig på "marknaden" (privata tankesmedjor)
- Det behövs offentligt finansierade intermediärer

Interna kontra externa underlag

- Risk för kooptering med analysunderlag som tas fram i för nära samarbete med politiken
 - EFA
- Svårare för politiken att inte beakta externa underlag som uppmärksammas i den offentliga debatten
- Viktigt samspel mellan extern och intern analys
 - extern analys tvingar fram bättre intern analys
 - bättre intern analys höjer kvaliteten på den externa analysen

Positiv kontra normativ analys

- IFAU: Trovärdighet genom positiv analys
- Finanspolitiska rådet: mer normativ analys
- EMU-utredningen 1995-96
 - rekommendation (stå utanför valutaunionen vid starten)
 - men känslighetsanalys med alternativa bedömningar av effekterna och olika relativ värdering av deras vikt
- SNS Konjunkturråd och normpolitiken
 - onyanserad argumentation bidrog till att den fasta växelkursen försvarades alltför länge

Förhållandet till media

- God mediatäckning är avgörande för genomslag i politiken

OECD Principles for IFIs (Independent Fiscal Institutions)

IFIs should develop effective communication channels from the outset, especially with the media, civil society, and other stakeholders... Media coverage of their work assists in fostering informed constituencies that may then exercise timely pressure on the government to behave transparently and responsibly in fiscal matters.”

Det politiska systemet och oberoende utvärdering/analys

- Politiker vill helst hitta stöd för den egna ståndpunkten
- Politisk ovana hantera oberoende utvärdering
- Uppenbart i fråga om Finanspolitiska rådet
 - man måste skilja mellan rådgivning och utvärdering
 - kontroverser med finansministrarna

Antalet utvärderingsinstitutioner

- De kan bli för många
 - mer specialistkompetens om många utvärderingsorgan
 - men genomslaget tunnare ut
 - risk för brist på kompetenta utredare
- Utvärdering av utvärderarna är inte något problem

Tidsperspektiv på genomslaget av oberoende utvärdering/analys

- Den kan påverka aktuella beslut
 - EMU-utredningen
 - Lindbeckkommissionen
- Men det vanligaste är långa tidseftersläpningar
 - SNS Konjunkturråd och Riksbankens självständighet
 - IFAU och arbetsmarknadspolitiken
- Aktuella frågor med långa tidsperspektiv
 - Skattereform
 - Lönespridning och enkla jobb
 - Industrins märkessättning
 - Bostadspolitiken